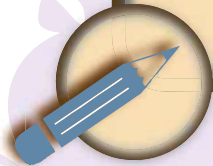
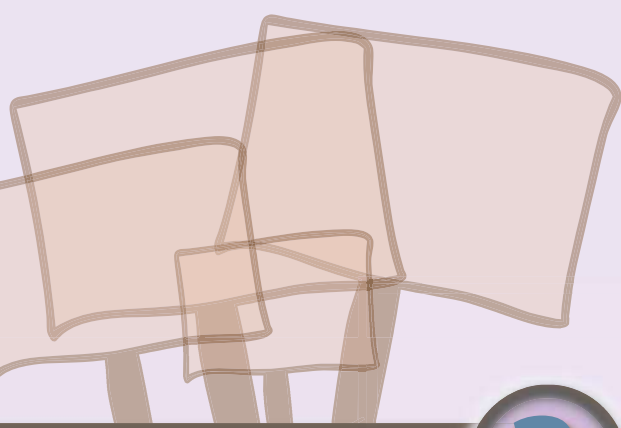

'טוואסט אטוא קח מטחז טא היטק סילומיק, קספסק סילטט טא זויגט י"ז
'טמולכו (קמטק 'סלימולכ)
טוואסט יטמ אד טיה-נד 'חגים טוהיסולטס 'טמטט; יטמג, אפואט טמט גטא קז זמגט י"ז
'טימלמולט קום טוואטיק סמט, סמט ילמט אד טמט סמטס סוילמ סילוט ימ זמ וקמט י"ז

מלך ומצויאן: מדינה יהודית ודמוקרטיה

בבחירות לכנסת בשנת תשנ"ו, 1996, פרסמה מפלגת
מר"צ את הכרזה הזאת:

עצמאות מדינית

- א. במרבית הערים בישראל אין תחבורה ציבורית בשבת, גם לא קווים בין-עירוניים. מה הביקורת שמעלה על כך כרזה זו?
- ב. מהם הערכים העומדים ביסוד ההחלטה שלא להתיר תחבורה ציבורית בשבת, ומהם הערכים העומדים ביסוד הרצון לשנות מצב זה?
- ג. עם איזו עמדה אתם מזדהים? מדוע?

מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית. מדינה יהודית ומדינה דמוקרטית הם שני מושגים שונים, ולפעמים יכול להיווצר ביניהם מתח.

מצד אחד, בעבור רבים פירוש המושג מדינה יהודית הוא לא רק מדינה שבה יהודים גרים, מדינת יהודים, אלא מדינה יהודית היא 'בית יהודי', כלומר, מדינה שהחוקים שלה תומכים בתרבות היהודית ובמסורת היהודית ומעודדים אותה. מצד שני, מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית ולא רק במובן המילולי (דמוקרטיה - שלטון העם) אלא גם בערכים המרכזיים של הדמוקרטיה שצמחו במאות השנים האחרונות. כלומר, כבוד האדם, השוויון והחירות (חופש) הם ערכים שעומדים ביסודה.

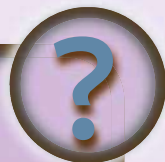
ישנם חילוקי דעות ומאבקים ציבוריים רבים על רקע המתח שבין שתי עמדות אלו, ועל המשקל שיש לתת לכל אחת מהן (כלומר, האם יש מקרים שבהם ערכים ומאפיינים יהודיים גוברים על שיקולים דמוקרטיים, או שתמיד הערכים הדמוקרטיים עולים על המאפיינים היהודיים של המדינה).

חילוקי הדעות נובעים לא רק מהמתח שבין יהדות ודמוקרטיה. פעמים רבות הם נובעים ממחלוקת - מהי היהדות שלנו, ומהי היהדות שהיינו רוצים לראות במרחב הציבורי. למשל, האם מותר להתחתן אצל רב רפורמי או קונסרבטיבי? - שאלה זו יכולה לעמוד במחלוקת, אפילו אם מסכימים שהיהודים החיים בארץ חייבים להינשא באופן מסורתי-יהודי (החלטה שאפשר לערער עליה ולטעון בשם הדמוקרטיה, שלכל אזרח יש זכות להתחתן כרצונו).

דמוקרטיה - מתוך הסרט קזבלן

חשבו על מקרים שבהם יכול להתעורר מתח בין הרצון שהמדינה תהיה דמוקרטית לבין הרצון שהיא תהיה יהודית.

דוגמה למתח שבין היהדות והדמוקרטיה אפשר למצוא בחוק איסור גידול חזיר שנחקק בשנת 1962. בדיון שנערך אז בכנסת השמיע חבר הכנסת דָּאָז (של אז), ולימים ראש הממשלה, מנחם בגין, את תמיכתו בחוק זה, מתוך ראייה של מדינת ישראל כמדינה יהודית:

נתאר לנו, כל חברי הכנסת, שאבותינו אימותינו נותרו בחיים למיליוניהם, בעיר, בעירה, בכל רחבי אירופה. ורובם עדיין לא יכולים היו להגיע למדינת ישראל, אלא הם היו יושבים בוורשה, בסופיה, בפראג, בפרסבורג, ועוד. מיליוני יהודים תמימים ופשוטים שחינו אותנו להיות יהודים, להאמין באלוקי ישראל, בארץ ישראל, בזכותנו על ארץ ישראל - אחרת לא היינו באים הנה - והם שומעים, ואליהם מגיעה הבשורה שבמדינת היהודים שזכינו להקימה בדם בנינו - דירי חזירים בדרך בין תל אביב וירושלים. אני סובר שהם היו שמים אפר על ראשיהם, היו קוראים אבל על מה שמתרחש במדינת ישראל שדרים בה בניהם ובני בניהם.

(מתוך דיון בנוגע לחקיקת חוק איסור גידול חזיר, ט"ו במרחשון תשכ"ב, 19.2.1962)

אל מול עמדה זו נכתב בפסק הדין של בית המשפט העליון משנת 2004 שהחוק יתקיים רק במקומות שבהם יש למרבית התושבים באמת תחושה לא נוחה ממכירת חזיר, ושבתקומות שתחושה כזו אינה חזקה ומרכזית הרי שהדבר מותר. זאת מתוך תפיסה המדגישה את מקומה של החירות. וכך נאמר בפסק הדין:

חירות זו כוללת את חירותו של כל פרט לקבוע לעצמו את אורח חייו וממילא את החופש להחליט איזה מזון יקנה ויאכל ואיזה מזון לא יקנה ולא יאכל. איסור על מכירת בשר חזיר פוגעת בחירות זו.

(בג"ץ 953/01 מרינה סולודקין ואח' נ' עיריית בית שמש ואח', ניתן ביום 14.6.2004)

חשבו על מקרים שבהם יכול להתעורר מתח בין הרצון שהמדינה תהיה דמוקרטית לבין הרצון שהיא תהיה יהודית.

